

Učiteljski Tovariš

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebinska: Vsi na krov! — Zastopnik V. kurije v državnem zboru. — Kako se naj javi naša stanovska zavest? — Zmes. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Vsi na krov!

VI.

„Občinsko volilno pravico imajo:

f) predstojniki in nadučitelji v občini nahajajočih se ljudskih šol in direktorji, profesorji in učitelji višjih učilnic v občini.

Temu je pristaviti, da se na Kranjskem vsled obstoječih posebnih razmer večinoma priznava v občinah ne samo nadučiteljem, temveč vsem ljudskim učiteljem volilna pravica, vendar je v danem slučaju, če se smatra kot umestno, **poskusiti z reklamacijo**“.

Dr. Ivan Šusteršič.

No, ali ste ga slišali, Slomškarji in Slomškarice, vašega protektorja, kojemu ste se ob času ustanovitve „Slomškove zveze“ klanjali do tal?! Ali se navzlic temu, da vam hoče kratiti vašo volilno pravico, katera vam tiče kot zvestim avstrijskim državljanom, še vedno klanjate njegovemu terorizmu? Gorje vam in nam, če vas dobi v popolno svojo oblast! Ali se boste še navduševali zanj, ker se je izrazil o državnem šolskem zakonu, o tistem zakonu, ki je rešil učiteljstvo iz tistih težkih spon in verig, v katere je bil naš stan toliko let okovan, da je ta zakon prokletstvo za ljudstvo? Kdor se bo navzlic temu še ogreval zanj in za njegovo stranko, ta je izdajalec, grobokop našega stanu, nas samih in naših otrók!

Besede, ki smo jih zapisali kot „motto“ današnjemu članku, in na katere se nanašajo te naše svarilne besede, smo povzeli iz brošure: „Poduk za državno-zborske volitve“, katero je sestavil dr. Ivan Šusteršič in jo razposlal pod geslom: „Strogo zaupno!“ gospodom zaupnikom klerikalne stranke. „Gospodje zaupniki“ pa g. dr. Ivanu Šusteršiču vendar ne zaupajo vsega, darsiravno jim gospod doktor v predgovoru zabičuje: „Gospodje zaupniki naj ga (namreč poduk za državno-zborske volitve) torej smatrajo kot tajnost, kajti ta poduk naj služi samonáštranki, čega pa kedo izda, poslužili bi se ga hitro tudi nasprotniki, s čimur bi zelo trpel uspeh mojega dokaj naporenega dela.“

Vidite, g. doktor, vaši „gospodje zaupniki“ so tudi nam ta vaš „poduk“ zaupali, da vas s pomočjo tega „poduka“ še bolje predstavimo slovenskemu učiteljstvu.

V tem „poduku“ razklada g. dr. Ivan Šusteršič na dolgo in široko volilni red ter sploh vse, kako naj „gospodje zaupniki“ delujejo, da bi priborili zmago klerikalni stranki pri državnozbornih volitvah. Med drugim pa pravi g. doktor tudi, dolžnost „gospodov zaupnikov“ bo tudi, **pridobivati volilce od nasprotne stranke, jih eventualno nagovarjati, da odidejo, ne da bi oddali svoj glas itd.**“

To, kar g. doktor nasvetuje svojim „gospodom zaupnikom“, svetujemo tudi mi svojim, zato jim podajamo še par takih Šusteršičevih „podukov“:

„Zadnje dni pred volitvijo zadene zaupnike sicer nadležna ali neizogibna naloga, glasovnice naših volilcev izpolniti z imenom našega kandidata“. Dalje: „Navadno ne bo kazalo nič drugega, nego hoditi od hiše do hiše in pisati glasovnice ter dajati volilcem zgorajšnji „poduk“. Potem: „Previdnost zahteva, da se glasovnice naših volilcev v zadnjem trenutku pred volitvijo še enkrat revidirajo in tako zadobi popolna sigurnost, da noben volilec ne postane žrtev kake zmote ali sleparije“. Za tem zopet:

„Kazalo bo, da se postavijo po vseh posameznih vaseh vsake občine zaupni možje, ki bodo imeli nalogo, oskrbeti, da iz vsake vasi zadnji mož pride na volišče ter prinese seboj legitimacijo in pravilno izpolnjeno uradno glasovnico“.

Koncem „poduka“ pa vpije g. dr. Ivan Šusteršič: **Somišljeniki! Spravite zadnjega moža na volišče! Tudi mi pravimo: Somišljeniki! Spravite zadnjega moža na volišče! Zato le vsi na krov!**

Te dni se razpošiljajo, oziroma se bodo razpošiljale izkaznice in glasovnice. Vsak volilec dobi od političnega oblastva izkaznico (legitimacijo) in glasovnico. Izkaznice so trojne: bele za volitev v V. kuriji, ki bo dne 12. grudna t. l., zelene za volitev v kmetskih občinah, ki bo dne 18. grudna t. l. in rumene za volitev v mestih in trgih. Kdor ima volitev v V. kuriji in v kmetskih občinah ali v mestih in trgih, dobi dve izkaznici. Somišljeniki naj pouče volilce, da ne bodo dali legitimacij iz rok, zlastine klerikalcem, ki jih bodo pobirali od hiše do hiše. Tudi glasovnic naj ne puste popisati od klerikalcev. Revidirajte glasovnice! Legitimacije je tudi po

volitvi shraniti, in sicer za slučaj ožje volitve.

Pazite torej na legitimacije, da jih klerikalni agitatorji ne pouzmayo našim pristašem!

Pazite na glasovnice, da jih nasprotniki ne popišejo!

Poučujte ljudstvo, naj klerikalcem ne da glasovnic in legitimacij v roke!

Zastopnik V. kurije v državnem zboru.

Pomenljiv boj se bje na Kranjskem pri ravnokar se vršečih državnozbornih volitvah, posebno v peti skupini. Nasproti si stojita dva kandidata, popolnoma nasprotnih, načelnih nazorov.

Prvi kandidat je učiteljski kandidat, katerega podpira s svojo veljavo in vztrajnostjo narodno-napredna stranka, a drugi kandidat je kandidat stranke, ki si je zapisala na svoj prapor svoje večno geslo: vladaj in zapoveduj.

Program prvemu je tako jasen, tako čist, da si ga jasnejšega misliti ne moremo. Vsaj vendar pove lakonični izraz: pristaš napredne šole — več kakor sto in sto puhljivih, lažnjivih in slepilnih fraz, ki jih novodobni odrešeniki spuščajo dan na dan čez „ograjso svojih blagoslovljenih gob“ na potrpežljive poslušalce analfabete.

Kakšen pa je program, ki ga zastopa nasprotni kandidat. Črn kakor najtemnejša noč. Njih program viškuje v točki: drži ljudstvo — kmeta in delavca — v duševni temi, da bodo zamogli njih vodje dobro živeti, polniti si svoje mošnjčke, rediti svoje trebuhe in naslajati si svoje telo z najrazličnejšimi ugodnostimi. One, tolikokrat že prebavljene fraze, da je klerikalna stranka uneta za delavca, za kmeta — da mu hoče preskrbeti enako, splošno in tajno volitev, da ima program, socialni program — po katerem bo delavec in kmet imel že tu „ta mala nebesa“ — je golo slepilo. Ako bi klerikalcem v resnici bilo do tega, da pridobe narodu kake pravice, vsaj bi jih mu že davno lahko dali.

Toda, v času, ko so bili ti možje na trdem, takrat so se zmenili toliko za to ljudstvo, kakor nas eden za vlanski sneg.

Ko je prišel učitelj med narod, ko je ljudstvo dobilo šolo, katera jim je jasno začrtala pot, po kateri naj hodi, da pride do zaželjenega cilja svojega življenja, no, takrat so ti ljudski prijatelji še le našli ljudstvo, kateremu je treba dati tudi nekaj pravic.

Zgodovinski fakt je, da je l. 1866. Avstrijo premagal nemški učitelj. Tudi pri nas smo v polupreteklem času stopili v nekaj štadij, da si stojita nasproti nekako taki armadi, kakor takrat pri Kraljevem gradu.

Slovensko učiteljstvo se je strnilo v najkrajšem času v mogočno falango — katerej pripoznavajo moč prijatelji in sovražniki. In pri ravnokar vršeči se volilni bitki uvidevamo, da nas je pričel naš sovražnik jako ceniti in se nas bati, zakaj postavil je našemu kandidatu, tedaj revnemu „šolmajsterčku“ svojega najženijalšega (?!) vojskovodjo, svojega kralja kot nesprotnega kandidata.

Slovensko učiteljstvo! Enkrat si temu „nemu najsposobnejših“ že pokazalo, da znaš tudi ti nastopati s svojo armado, da imaš tudi ti za saboj neustrašene bojovnike in da poznaš bojno taktiko in da se ne strašiš več bojnega krika — stopi tudi sedaj neustrašeno na bojno pozorišče, stori svojo od Boga in cesarja ti pripo-

znano dolžnost in zapodilo bodeš te mračnjake v ono temo, v kateri žele imeti ljudstvo.

Spomni se obč. zbora kmetijske družbe!

Kako se naj javi naša stanovska zavest?

Govoril pri glavni skupščini „Zaveze“ 9. vel. srp. **Vek. Strmsek.**

(Konec)

Bil sem nekaj priča, ko so učitelji neke šole tarokirali in podučitelj je svojemu nadučitelju igro kontriral. A ta je vrgel kvarte na mizo z besedami: „Wie können Sie sich unterstehen ihrem Oberlehrer ein Contra zu geben?“

V nekem okraju je baje navada, da se nadučitelji vselej skupaj vsedejo in nekaj so se baje dali vsi nadučitelji istega okraja skupaj fotografovati.

Tako ne sme biti. Ne delimo se sami brez potrebe, saj vemo, da včasih tudi učitelj nadučitelja odvaga.

Važna točka organizacije so tudi njeni stroški. K organizacijskim stroškom pa ne smemo prištevati samo društvenine ampak tudi vzdrževanje dotičnih glasil in posebno še stroške o priliki zborovanj. V oddaljenih krajih bivajoči člani plačujejo navadno mnogokrat več organizacijskih stroškov, kakor oni, ki so po središčih nastanjeni ali bivajo vsaj v njih bližini. To je krivica, ki bi se naj primernim potom poravnala.

Pri našem društvu ustanovili smo poseben organizacijski fond, v katerega plačujejo oni, ki so to s častno besedo obljubili, določeno svotico, če se zborovanja ne udeležijo, ali če se vrši zborovanje v njihovem bivališču. Iz tega fonda bodo dobivali sčasoma nekoliko povračila oni tovariši, ki imajo dolgo pot k društvenim zborom.

Sila važen činitelj naše organizacije sta naši glasili. Oni ne pospešujeta le naše stanovske naobrazbe, ampak kažeta in zagovarjata napram javnosti naša stremjenja, vzbujata splošno zanimanje za šolska in naša stanovska vprašanja, odbijata sumničenja in neopravičene napade na naš stan ter močno vplivata na naše mišljenje in delovanje. V naših glasilih kažemo svetu svojo vrednost in svojo politično zrelost. Potrebno je torej, da istima posvetimo posebno pozornost.

Kakor pri vsakem listu, odvisno je tudi pri naših, največ od urednika, on je duša listu. Urednik mora imeti trdna načela, ki se pa morajo strinjati z načeli vse organizacije in ta načela morajo voditi ves list. Nikakor ni dobro, ako prijavlja list vse članke, ki mu dohajajo in se potem pusti čitateljem, da sami pravo pogodijo. Osobito pri nas to ni dobro, ker še nismo vsi dovolj prešinjani s pravo stanovsko samozavestjo in je še marsikoga treba vzgojiti v možati samostalnosti in odločnosti. Pa tudi drugi stanovi še niso dovolj izvežbani v šolskih vprašanjih in vsled tega je koristno, če se vpliva na nje po gotovih načelih.

Kar je človeku obleka, je listu pisava, je njegov jezik. Za to naj se posebno naši glasili odlikujeta vedno s pravilnim gladkim jezikom in finim tonom. Osobito se je izogibati žaljivih izrazov in priimkov. Tudi z izbranimi besedami se da vsaka stvar dovolj rezko in odločno povedati, med tem ko taki zaničljivi izrazi navadno ničesar ne pojasnijo, pač pa nas same oblatijo. Tudi svojega najhujšega sovražnika imenujemo lahko s pravim imenom, a mu pri tem vendar dostojno posvetimo.

Torej, ne s psovkami in žaljivimi primki, ampak „z uma svitlim mečem“ se bojujmo po naših časopisih, pri naših zborih in sploh povsod, koder nastopimo.

A če naj bo list vpliven, mora biti razširjen, če hoče biti razširjen, mora biti dober, a če naj bo dober, mora imeti mnoge sotrudnikov. Žalostno bi bilo, ko bi naša listoma manjkalo sotrudnikov.

Vsakdo izmed nas naj bi sodeloval. Če ne veš dolgih, temeljitih člankov pisati, pošlji pa kratke notice o tem, kar si doživel v šoli in zunaj šole. Če urednik tudi ne uporabi vsega, nič ne de, on že ve, zakaj ne. A ti mu le piši in piši, bo že tudi včasih dobro, uporabno zrnčé vmes.

Treba je pa naše liste tudi gmotno podpirati! Vsak učitelj je moralno zavezan si vse naše liste naročiti, a vsaj šole bi ne smelo biti, kjer bi kateri manjkal. Pri čitalnicah in bralnih društvih, kjer učitelji sodelujejo, potem po gostilnah, kamor učitelji pogosteje zahajajo, moramo naročitev naših listov tirjati.

Čim več bo naročnikov, tem večji bo naš vpliv in tim hitreje pridemo do stavljenih si ciljev.

Ker sem ravno pri podpiranju listov, moram se dotakniti tudi še drugega žalostnega dejstva. Naša „Zaveza“ ustanovila je „Knjižnico za mladino“, a mi je nismo mogli vzdržati. S tolikim veseljem pozdravljeni „Popotnikov koledar“ nam je po nekaj letih opešal.

Ni li to slabo spričevalo naša stanovski zavesti? Namesto da bi po nas zasnovana podjetja lepo, vzgledno uspevala, pa hirajo, komaj ko so se rodila. Kdo nam bo zaupal, če vidi, da še svojih podjetij ne znamo vzdrževati.

Bodimo torej odslej zavednejši in pokažimo posebno pri našem najnovejšem podjetju, našem ljubem „Zvončku“, da smo se temeljito poboljšali.

Konečno še moram nekoliko pripomniti k uredbi naše organizacije.

Sedaj imamo okrajna in deželna učiteljska društva in „Zavezo jugoslov. učit. društev“.

Je li pa ta naša organizacija že vzorna? Organizacija se mora ravnati po namenu, kateremu služi. Naša mora torej podpirati našo nadaljno naobrazbo, jačiti mora našo stanovsko zavest in samostalnost, vplivati mora na šolske oblastnike in druge važne činitelje itd.

Nadaljno naobrazbo pospeševala bi lahko naša okr. društva ter „Zaveza“ s svojimi zborovanji in glasili, a vplivati na deželne zборе ne more, ker ji izven Kranjske odrekajo kompetenco.

Tukaj so torej potrebna deželna društva ali deželne zveze, a treba bo tudi državne zveze, ako hočemo primerno pritiskati na državni zbor.

Vse kar se tiče slovenskih šol in slovenskega učiteljstva, vodi naj „Zaveza“, njej moramo v tem oziru podrediti deželne zveze in okrajna društva, kar se tiče šolstva z ozirom na posebnosti posameznih kronovin, naj bo v rokah deželnih zvez, kar pa zadeva avstrijske šole in avstrijsko učiteljstvo sploh, naj vodi državna zveza.

Državna zveza more se zasnovati le iz narodnih skupin in ne iz deželnih zvez, v njej pridemo torej le kot člani „Zaveze“ v poštev.

Nameraval sem tukaj govoriti tudi o posebni potrebi „Slovensko-štajerske zveze“, a ker se je za to zadevo ustanovil poseben odsek, izpustim to točko.

Dotakniti pa se moram še posebno velike učiteljske organizacije, ki se širi sedaj po celem cesarstvu, to je učiteljskega društva „Die Jungen“.

Ta organizacija začela se je na Dunaju kot odpor proti klerikalnemu nasilstvu ter ima namen, združiti vso zavedno samostalno-misleče, napredno učiteljstvo. Po dunajskih razmerah prikrojil se je določen program, katerega mora vsak član uvaževati. Našli so se pa tovariši, ki širijo to organizacijo po istem, ne izpremenjenim programom tudi med nami, in tuintam se je začelo učiteljstvo cepiti.

Tovariši, čemu to? Čemu se cepiti? Ne oslabimo in ne rušimo naše lepe organizacije, ampak delujmo v njej za pravi napredek šole in učiteljstva. Le našim razmeram prikrojeno delovanje imelo bode tudi pri nas dovolj uspeha.

Da omenjeni organizaciji pri nas niso ugodna tla, kaže tudi dejstvo, da naši zapisani „Jungovci“ svojega programa ne izvršujejo. Mi imamo n. pr. „Jungovca“, ki je pol ure potem, ko se je Horvateku zapisal, prodajal srečke cerkvene stavbe pri Mariji Magdaleni v Mariboru, koliko je takih, ki so se „zapisali“, a ne obiskujejo društvenih zborovanj, kakor so obljubili itd. itd.

Kažimo torej svojo stanovsko zavest tudi istem, da se skupno bojujemo v osnovani organizaciji; da se družimo in ne cepimo ker **le v slogi je moč.**

Posnetek:

Naša stanovska zavest javi se naj torej v tem, da

1. spoštujemo svoj stan;
2. svoje stanovske dolžnosti točno izvršujemo;
3. upoštevamo versko prepričanje našega naroda in nikdar ne žalimo verskega čuta nam izročene mladine;
4. vedno skrbimo za svojo nadaljno izobrazbo in tirjamo za učiteljsčnike višjo strokovno in splošno naobrazbo;
5. se potegujemo za boljše plače in odpravo krajevnega plačilnega sistema, za odpravo tajne kvalifikacije, za izpremembo discinlinarnega reda v modernem smislu, kakor tudi za preosnovo šolskih oblastnij tako, da bodo odločali v notranje-šolskih stvareh pedagoško izobraženi člani;
6. delujmo na to, da prevzame država velik del šolskih stroškov, krajni šolski sveti pa priskrbijo vsem učencem potrebna učila!
7. branimo svoje stanovske in državljanske pravice ter točno izvršujemo tudi svoje državljanske dolžnosti in dolžnosti do bližnjega;
8. pospešujemo tudi s svojim delovanjem izven šole gospodarski in sploh kulturni napredek našega naroda;
9. svojo stanovsko organizacijo popolnujemo, v njej marljivo in odločno delujemo, ter naši glasili, kakor sploh vsa naša podjetja požrtvovalno podpiramo;
10. se ogiblujemo vsakemu razporu med nami in delujmo za enotno organizacijo in složno delovanje vsega slovenskega, po možnosti tudi vsega avstrijskega učiteljstva;
11. z vsemi dovoljenimi sredstvi delujemo proti nastavljanju in uporabi neizkušenih učiteljev.

Zmes.

XXI.

Stara in nepobitna resnica je, da so klerikalci v vseh deželah sovražniki naprednega učiteljstva in šolstva. Tudi pri nas na Goriškem so začeli gonjo z besedo in djanjem proti učiteljstvu. Naša vrla „Soča“ jim je dala v 125. št. primeren odgovor, ki se glasi: „Naši klerikalci so se vrgli z vso divjo gonjo, katera je lastna samo njim, na vse tiste učitelje, ki nočejo plesati tako, kakor oni godejo. Čitali smo navadno v „Gorici“ divje naperjene članke proti naprednemu učiteljstvu, ki so imeli namen, kar nakrat jim zamašiti usta potom oblastnij, katere so klicale na pomoč, potem pa smo čuli, da so v Biljani vrgli učitelja na cesto ter ga pretepli. Z besedo in djanjem so se jih lotili! „Prim. List“ se je spravil nad g. Franca Muznika, učitelja na Vrsnem, ki je bil navzoč v Kobaridu za časa Gregorčičevega shoda. Gotovo ni storil ta g. učitelj ničesar takega, radi česar bi se splačalo, spodtikati se nad njim v javnosti, kajti „Prim. Lista“ obdolžitve proti njemu, da je „stal kot ljudski učitelj kraj vinjenih razgrajacev“ in „da je pozival ljudi, naj gredo vpit, da bo tem večji hrup“, so take, da prvo ne velja nič, drugi pa se že na prvi hip vidi, da je zavita, pretirana ali celo zlagana. Gotovo pa je, da učitelj Muznik ni storil nič takega, kar bi ne bilo dostojno ljudskega učitelja in vzgojitelja! Vsa gonja ima le namen, spraviti g. učitelja v kako preiskavo, edino le za to, ker ne služi ponižno z besnelim dervišem. Žalostno bi bilo, ako bi le kaka oblast šla na limanice takim podlim insinuvacijam! — Črne duše, kaj pa Vi počenjate? Ali se to strinja z vzvišenim duhovniškim stanom, da hujskate na shodih in v cerkvah človeka proti človeku, da obrekujete na svetem mestu, da lažete itd., ali je vse to dostojno duhovniškega stanu, to, da vlačite fanatizovane ljudi seboj na shode, jih opijete in zraven sami sebe, da razgrajate in kričite, če treba, kakor kaki žganjarji?! Ali je to dostojno duhovniškega stanu? Vi poročete dà, mi pa ne! Zategadelj pometajte pred svojim pragom, in kadar bode tisti čist, pojdite drugam na delo!

„Pameten in plemenit mož“ dr. A. Gregorčič, ljubljeneč naroda, je v pravdi z vrlim A. Gabrščekom pod prisego trdil, da načeloma ne bere „Soče“, pač pa je napravil ovadbo, v kateri navaja celo vrsto številke te preklicane „Soče“. Glejte, glejte, kako se praktično uporablja Liguorijanska morala!!

Kranjski klerikalci tudi kličejo oblastnije zoper učiteljstvo na pomoč. Umazana cunjja „Slov. List“, ki na prav nesramen način blati v vsaki številki zaslužnega našega kandidata L. Jelenca, piše v 44. številki, da sta dr. Romih in dr. Slanc dva privandrana Štajerca, nemškutarja, ki postavljata poslance, ter se čudi, „da deželno šolsko nadzorstvo, ki je svoj čas tako kategorično postopalo proti vodji meščanske šole, pripusti učitelju iste šole dr. Romihu, da svoje politične burke usiljuje Dolenjcem. Ali res nima drugega posla?“ Tako, zdaj smo denuncirali in deželni šolski svet, hajd na preiskavo. Kako le mora biti narodnjaštvo kosmopolitičnih nuncev, da predbacivajo dr. Romihu in dr. Slancu nemškutarstvo? O svojem času so dra. Romiha v Ptujju celo preganjali radi narodnosti. Ali je kar čez noč postal nemškutar?

Na Štajerskem so etablirali po vseh farovžih volilne agitatorje. Ubogi kaplančki tekaajo brzih nog za volilci

in jih obdelujejo, da jim teče znoj raz čelo. Duhovniki, ki imajo 24 ur prostega časa na dan, vodijo vso agitacijo za Žičkarja. Vsa stvar se vrši na višje povelje. Gnjusji pa se človeku, čitajočemu „Slov. Gospodar“ od 27. vinotoka, kjer na prav židovski način hvalijo Žičkarja ter mu celo njegove blamaže prištevajo zaslugam. Ubogo ljudstvo, ako dobiš takega poslanca, ki je proti šoli, pač pa za vedno prazno duhovniško malho!

Nadučitelj Ornik v Brežicah je na volilnem shodu izrekel zaupanje poslancu Pommerju, pozneje pa se zbal, da se udeležuje politike in poslal „Grazer Tagblattu“ neko izjavo. Mož je renegat in imeniten odgovor je dobil v „Steir. Schul- und Lehrer-Zeitung“ str. 328—329 v članku „Mannesmuth“, katerega konec se glasi: „Ist Herr Ornik ein Deutscher, der Name deutet nicht darauf hin, warum vergisst er dann des Wortes Bismarcks: „Wir Deutsche fürchten Gott und sonst nichts“, ist er ein Slovene, wie kommt das „Grazer Tagblatt“ dazu, sich seiner anzunehmen, überhaupt eine solche Erklärung zu veröffentlichen, die erstens so wenig Muth beweist, die zweitens dem ganzen Lehrerstande schaden kann, weil böse Beispiele anstecken und man an gewisser Stelle diese Erklärung gegen uns andere benützen kann, und drittens weil sie im Widerspruche mit der ganzen Haltung des „Grazer Tagblattes“ ist, das doch auch den Lehrern volle politische Freiheit gewahrt wissen will oder nicht?“ No, ta krepak odgovor naj si nemškutarški Ornik dobro za ušesa zapiše, da pri prihodnjem izvajanju svojih državljanskih pravic ne bode hlač zgubil.

V zadevi sedanje volilne borbe naj pazi učiteljstvo na vse tovarise, ki bi utegnili voliti ali celo agitovati za klerikalne kandidate. Njih imena naj se pošljejo uredništvu „Učit. Tovarisa“, da jih po zaslugi postavimo na javni „Pranger“.

Rešetar.

Dopisi.

Kranjsko.

Z Notranjskega. Hud strah so dobili pred Tvojo domišljavostjo, „najdomišljavejši“ Luka naši nedomišljavi klerikalci. Moja, zadnjič izražena bojazen, da lahko največji socijalog avstrijski pride na one podstavke pred parlament, se je uresničila. Pač si ni bilo treba nam domišljavim kranjskim učiteljem — brez škofovega „žegna“ — truditi in vzdigavati precejšnjo težo kranjskega Marksa, to delo opravili so raji njegovi najožji sovrstniki.

Kaj pa, ali še nisi vrgel orožja v koruzo „najdomišljavejši“ Luka, ko so Ti naši Makabejci postavili samoga pravcatega Samsona — pa brez las — na bojišče. Luka, Luka, vdaj se, loči se od svoje pretirane domišljije in ne kósaj se z takim dušnim velikanom — kakor je ravno kar nasproti Ti stoječi general — brez programa.

Kaj si pa storil še Ti za kranjsko ljudstvo „najdomišljavejši“ Luka, da bi te morali voliti v državni zbor? Poglej Tvojega nasprotnika, obožal bode kmalu ter prišel popolnoma na beraško palico, odkar se je posvetil brezplačnemu klerikalnemu hlapčevanju. Revež mora že ob samem črnem kruhu in neslanem kropu živeti.

„Najdomišljavejši“ Luka, kaj misliš, ali si je Tvoj nasprotnik v svoji skromnosti domišljalval dne 19. vel. srpana, ko je sv. Duh iz njega govovoril — na kamniškem shodu namreč — o „tistih liberalnih učiteljih, o najnovjših kričačih, ki čez tretjo ali četrto šolo niso mogli

naprej, o tistih, ki se prištevajo radi svojih sijajnih neuspehov na gimnaziji k „inteligenciji“ — da mu bodo ravno ti „najnovejši kričači s svojimi sijajnimi neuspehi“ delali v tako kratkem času tako preglavico, da je moral zapustiti gorki zapeček Ovijačeve hišice in stopiti v ostri vrtinec volilnega boja.

Preljubi moj dohtar, ali Te ne obliva rudečica, da se moraš Ti, doktor vsevednosti, bojevati in lastno osebo v nevarnost postavljati proti ljudem, ki čez tretjo in četrto šolo niso mogli naprej“. O sramota! Tvoj sv. Duh Te je gotovo že od sramote zapustil.

„Liberalni učitelji, najnovejši kričači, ki čez tretjo ali četrto šolo niste mogli naprej“, storite „najdomišljavejšemu“ Luku vsled svojih „sijajnih neuspehov“ ta uspeh, da ga pošljete tja v oni prostor na Dunaj, kjer so tudi klopi — kjer pa sedi 425 učencev — a „generalchefa“ „Gospodarske zveze“ pa pošljite tja, da bode kupoval seno, ki je zrastle iz onega znanega umetnega gnojila ter da ga bo nosil onim konjem, ki vozijo avstrijsko politiko po parlamentarni strehi, da jim ne bo treba zobati one slame, ki so jo omlatili v parlamentu.

In v tej domišljiji Te prav cifrasto pozdravlja, „najdomišljavejši“ Luka, Tvoj še vedno isti

„Domisljija“, ki pa je zvršil samo dve šoli.

Goriško.

Okrajna konferencija v Gorici 10. vinotoka. Že v predzadnji Tovariševi številki je dopisnik z Goriškega opomnil, da smo imeli prav lepo okrajno konferencijo.

Konferenciji je predsedoval g. nadzornik Finžger, kateri jo je vodil z največjo spretnostjo.

Učiteljstvo vsega okraja je počastil s svojo navzočnostjo g. dvorni svetnik A. vitez Bosizio, g. c. k. ravnatelj ženskega učiteljskega z vsem učiteljskim zborom in vse gospice učit. kandidatkinje IV. tečaja. Predsednik je z izbranimi besedami pozdravil vse navzoče in navduševal učiteljstvo k marljivemu delovanju v omiko in prosveto našega ljudstva ter v ponos in čast našega stanu.

G. dvorni svetnik A. vitez Bosizio pozdravlja, kot predsednik c. k. okrajnega šolskega sveta konferencijo in ji želi najlepših uspehov.

Zapisnikarjem sta bila izvoljena tovariša Križman Ignacij in Urbančič Alojzij.

Predsednik preide k dnevnemu redu:

1. **Slavnostni govor.** G. nadzornik povdarja napredek in razvoj učiteljstva ter šolstva pod vlado Nj. Vel. Spominja se v svojem lepem govoru 70letnice presvetlega našega vladarja, kateri je osrečil ljudsko šolstvo z novim sedanjim šolskim zakonom, kateri je pravzaprav ustvaril učiteljstvo in mu dal častno mesto med drugimi stanovi. Posebno pa je z veseljem poudarjal, da je Njeg. Veličanstvo počastilo našo deželo s svojim blagonosnim obiskom ob priliki praznovanja 400letnega združenja Goriško-Gradišanskega z mogočno Habsburško dinastijo. Tudi učiteljstvo Mu je po deputaciji deželnega učiteljskega društva izjavilo svojo vdanost in ga prosilo pomoči v zboljšanje svojega gmotnega stanja. Trikratni viharji „Živio-klici“ so pričali, da je naše učiteljstvo patrijotično in lojalno.

2. **Predsedstvena naznanila.** Med mnogimi sporočili je bilo najzanimivejše ono, da je c. k. deželni šolski svet sprejel odpoved učiteljskih zastopnikov v c. k. okrajnem šolskem svetu gg. Bajca in Križmana. Predsednik se je odstopivšima gospodoma najiskrenje

zahvalil za njiju dosedanje marljivo delovanje v blagor šolstva in učiteljstva. (Živio-klici in odobravanje).

3. **Opazke c. k. okrajnega šolskega nadzornika o nadzoru.** G. nadzornik je temeljito obravnaval predmet za predmetom; hvalil je prednosti, a tuintam tudi opomnil hibe, katere je opazil pri poučevanju. Iz vsega poročila smo spoznali, da je gospod nadzornik izboren šolnik in spreten metodik. V obče je bil z našim delovanjem prav zadovoljen. Vsa navodila k poedinim predmetom in zadevam v našem delokrogu so nas prepričala, da plamti njegovo srce edino le za blagor šole in učiteljstva. Čast, komur čast!

4. **Kako naj se postopa pri pismenem pouku, da se doseže učni smoter?** To nalogo je moral vsak učitelj pismeno izdelati za konferencijo. Prebrala sta svoja lepa izdelka tovarišica Marija Cej in tovariš Alojzij Urbančič. Posebno naloga slednjega je služila v lep referat o učnem postopanju pri pisanju. Odgovarjala je vsem pedagoškimi in metodiškimi zahtevam. Izdelana je bila na temelju Praprotnikovega Abecednika in Koprivnik-Majcenove začetnice. Povdarjala je ednotnost črk in sploh pismenih oblik, katere zaman iščemo po sedanjih učnih knjigah in berilih. Živahne debate so se vdeleževali tovariši Balič, Strnad, Bajt, Medvešek, Prinčič, g. ravnatelj Križnič, Urbančič Alojzij in drugi. Sprejel se je predlog: Konferencija naj naprosi šolske oblasti, da se uredi enotnost črk in vpelje po vseh šolah na temelju teh izdelane učne knjige in to vsaj začetnice“.

5. **Kako postopati z otroci, pri katerih ne zadoščajo postavni disciplinarni priporočki?** Referent tovariš Bajt Franc je častno dovršil svojo nalogo, v kateri je prav zanimivo poročal, kako naj se učitelj ogiba telesne kazni, katere se je že večkrat bridko maščevala uprav nad učiteljem.

6. **Posamezni predlogi.** Karl Mlekuž predlaga v naročitev za šolske knjižnice „Zvonček“ in „Knjižnico za mladino“. Alojzij Verč poleg drugega nakup cesarskih in slovenskih zastav v ozaljšanje šol. poslopja ob mnogih slovesnostih. Peter Medvešek predlaga, da mora okraj založiti šolska vodstva s cenimi tiskovinami za pouk pri spisju, kakor dopisnice, zalepke, nakaznice, spremnice, račune, inventare itd. Tudi vabila staršem za šolska vodstva. Franc Bajt predlaga, da bi se nam preskrbelo učno knjigo za pravopis, spisje in slovnico. Dalje tudi božične počitnice naj trajajo do novega leta.

Ti in drugi predlogi so vzbudili živahno odobravanje in bili večinoma soglasno sprejeti.

Govorilo se je tudi o potrebi javne kvalifikacije, kar sta že sprožila naša zastopnika v c. k. okrajnem šol. svetu. Predsednik je omenil, da je njegova kvalifikacija vedno odprta knjiga in javna za dotičnika, kateri jo želi izvedeti za svojo osebo. Učiteljstvo je to z zadovoljstvom vzelo na znanje.

Spominjajoč se zopet največjega zaščitnika ljudskega šolstva Nj. Vel. zaključil predsednik konferencijo s pozivom, da se zapoje cesarska pesem, kar se je izvršilo z navdušenjem.

Po dovršeni konferenciji so se vršile volitve pod vodstvom g. nadzornika. Oddanih je bilo 109 glasov, od katerih je dobil Ignacij Križman 100 in Bajc Anton 96.

Pač lep pojav naše složnosti in samozavesti. Tudi sijajno zadoščenje odstopivšima a vnovič skoraj soglasno

izvoljenima tovarišema za neumestno napadanje v listih. K sklepu kličem njima in vsem tovarišem: Le vztrajno naprej za blagor šolstva in učiteljstva, za napredek in prosveto našega ljudstva!

Razno. Naše deželno učiteljsko društvo je izvolilo na zadnjem občnem zboru 11. vinotoka poseben odbor za nadzorovanje učiteljskih otrok in njih gospodarjev v mestu. Ta je stopil koj na delo. Storil je potrebne korake v povedani namen ter misli ustanoviti tudi zalog, iz katerega bodo dobivale v mestu se učeče učiteljske sirote podporo. Društveni in ob enem odborovi predsednik g. R. Peerz je izdal knjižico „Cesar v Gorici“ v slovenskem, laškem in nemškem jeziku. Čisti dohodek je namenjen učiteljskim sirotam, katere se izobrazujejo v Gorici. Knjižica kaže, da ima g. Peerz pero v svoji oblasti in da smemo pričakovati od njega še marsikaj lepega, če ostane med nami. Njegovi mladinski spisi dihajo pomladansko gorkoto ter spominjajo na Edmonda de Amicis, kojega vredni posnemalec se nam zdi g. pisatelj knjižice. Ako vzamemo še to v poštev, da je imenovani prestal izpit učne sposobnosti tudi iz slovenskega in laškega jezika in da po njem stopimo v medsebojno občevanje z armado 18.000 organizovanih nemških učiteljev, korakajočih med sprednimi za svobodno šolo in svobodno učiteljstvo, zapazimo v njem najprimernejšega predsednika našemu deželnemu učiteljskemu društvu. Spekulativni razum nas je do tega dovedel, da smo postavili društvu na čelo edinega Nemca v našem društvu. Pri tem smo hoteli ob enem podati uzorec, kako bi se moglo združiti vse zavedno in napredno avstrijsko učiteljstvo v eno mogočno armado proti svetovno in internacijonalno organizovanemu zatiralcu našega stanu, ki deluje proti nam s prvimi talenti, z milijoni, s starodavno organizacijo in z mogočnimi zavezniki. Proti topovom je treba iti s topovi, ki jih podaja svetovna stanovska organizacija, katere pa učiteljstvo ne doseže, če se pusti vkovati v narodne in verske sponje, katere nam kujejo tretjeredniški listi in malenkostni politikarji. Ljubimo svoj narod, a ne samo s srcem ampak tudi obenem z razumom. Kdor ljubi svoj narod, mu po svoji moči pripomore do omike in blagostanja, ki sta dve največji dobroti človeštva. Ne pustimo se za nos voditi ne s pomočjo verskih, ne s pomočjo narodnostnih fraz; varujmo se pa huđega in delajmo dobro ter koristimo narodu, kjer mu le moremo. Tako bomo krščansko pravični in v pravem pomenu narodni.

„Edinost“ se je pričela zadirati v naše deželno učiteljsko društvo. Naj se le; mi jej ne bomo odgovarjali, ker bi bilo škoda za čas, katerega na drug način koristneje porabimo. Če ona hoče streljati vrabce s topovi, jej mi tega ne moremo braniti.

G. tovariš z Notranjskega v 32. številu „Učiteljskega Tovariša“ ima prav, naj bi se društvene zadeve z Goriskega objavljale v cenju „Učit. Tovarišu“. Poskrbeli bomo, da se to zgodi.

Naši klerikalci sklicujejo shode, h katerim je treba iti kakor k pridigi. Če bi kdo kaj ugovarjal, ga pahnejo ven. Tako so storili z našim odličnim tovarišem g. M., ki se je vedno odlikoval s svojim mirnim in taktim nastopanjem. S tem je bilo vse učiteljstvo slovenskega dela naše dežele žaljeno in bode vedelo, kako je treba take dogodke poravnati. Stan, ki takih dogodkov primerno ne jemlje v poštev, izgubi svojo čast. Ako bi kdo izmed nas še nadalje vztrajal pri taki stranki, ga prištejemo med one, katerim so naši

stanovski nasprotniki pobrali vse duševno moštvo ter jih rabijo samo za nošenje svojega velikega bobna.

Istra.

Učitelji i izbori u Istri. Prateći izbornu zgodopisje u Kranjskoj i u Istri srce mi kao učitelju skače od veselja a opet i stiska mi se od boli. Veselim se kada promislim na veliki stepen napretka na kojem se nalazi slobodno misleće učiteljstvo u Kranjskoj, na ugled što ga tamo uživa te je došlo do toga, da napredna stranka kandidira u V. kuriji jednoga učitelja za zastupnika na carevinsko vijeće. To je takova stećevina, da baš napunja srce veseljem svakomu učitelju pa makar i g. Jelenc podlega kandidaturi klerikalca dra. Šusteršiča što se nadamo da ne će, jer kako vidim, narod u Kranjskoj ne slijedi slijepo stope popova zavodnika, no misli svojom glavom. Nu i ne uspije li g. Jelenc, mi ćemo ipak biti ponosni, da je g. 1900 bilo službeno proglašena kandidatura učitelja, pa što ne bi bilo sada, hoće biti sjigurno u prvoj prigodi. Ipak ja se nadam i u to ime kličem: živio budući zastupnik g. Jelenc!

Rekoh opet, da me srce i boli. I ne ćete! Ovamo u Istri dok bi učitelji trvenjem stranaka mogli za sebe izvući korist jer duos litigantibus tertius gaudet (ovdje se inače sada bore četiri stranke), dok bi mogli ako ne kandidirati učitelja a ono barem postaviti zahtjev, da kandidati „hrvatsko-klerikalne stranke ne budu klerikalci a po gotovo ne Spinčić ni Laginja, koji su baš ne davno pokazali jedan na katoličkom sastanku u Zagrebu a drugi u Ljubljani kako misle za nas učitelje i za našu slobodoumnu školu; što vidimo? Vidimo, kako kaže g. B. D. iz sv. Mateja, da učitelji u Istri „obožavaju“ takove zastupnike; vidimo, da učitelji, kako je bilo rečeno u br. 2. „U. T.“ malom iznimkom jesu popovske prirepine; vidimo, da učitelji radeći za kandidaturu takovih muževa, rade proti sebi i proti školskomu zakonu 25. maja 1869; vidimo, da učitelji pomažu doći do zastupstva onim muževima, koji su g. 1883 pomogli glasovati školski zakon 2. maja 1883 (Dr. Vitezić), koji su g. 1888 poduprli osnovu zakona principa Alojzija Lichtensteina (dr. Vitezić), koji so g. 1897 bili u istomu taboru sa zastupnikom drom. Ebenhoch i bili bi mu dali njihov (Spinčić i Laginja) glas i poduprli njegov namišljeni školski zakon, da nije srećom u zametku propao, jer je u parlamentu nadošla opstrukcija i pad Badenijevog ministarstva; koji bi, da se samo prigoda dezi, iznijeli opet takav zakon, gdje bismo svjetlali postoli župnicima a klanjali se njihovim „milstivim i“ kuharicama. Eto za takove ljude hoće se sada boriti velika većina učitelja u Istri, pa nije se čuditi što se nadje koji, te više na istarske dopisnike „Uč. Tov.“. Ali što ćete, mi u Istri imamo i takovih učitelja, čija servilnost prama popovima ide dotle, da samo svoje dostojanstvo podcinjavaju njima. U mjestu A. živi učitelj B. koji u „školskim vijestima“ na odličnom desnom mjestu prekrizuje tiskane riječi „ravnajuć učitelj“ te dovoljuje da se ondje podpiše pop „R. J. župnik i vjeroučitelj“ (a morate znati, da on u školi nije župnik, nego vjeroučitelj i da kao takav ne pripada mu potpis na školskim vijestima) a brižni učitelj stavlja svoj ponizni potpis s lijeve strane. I taj učitelj bio je ove godine odaslanik na zborovanju „Zaveze“ u Mariboru.

Pitam pak gg. Spinčića i Laginju, što su oni dobra učinili za nas učitelja? Ili kakvo jamstvo će dati, da će

dobra učiniti? Ove godine imao učitelj prigode govoriti sa g. Spinčićem i na učiteljev upit, da li se i kako učiteljima hoće pomoći, on se kako običaje sarkastično nasmejao i to je bio odgovor.

I sada glasilo gg. Spinčića i Laginje piše proti školskoj taksi ali bez fondova nema ni našeg poboljšanja; to isto glasilo daje znati da su gg. Spinčić i Laginja protivni zakonu o povećanju učiteljskih plaća glasovanom u zadnjem zasjedanju istarskoga sabora. Istina taj zakon ne zadovoljava učitelje na selu, ali je to bilo predvidjeno u broju 6. „U. T.“ i kazano tko je tomu kriv. Ipak ne može se reći, da taj zakon ne poboljšava naše stanje, za to treba ga sada puniti kakav je, a u buduće pitati izjednačenje plaća.

Mjesto da se sada protive potvrdi toga zakona, imali su ti „naši obožavani“ zastupnici onda ići u sabor, kako im je to umjesno poručilo „Jedinstvo“ glasilo „narodno-hrvatske stranke“ u Dalmaciji, dakle ne dvojben hrvatski list.

Učitelji u Istri učinili bi dakle pametim stvar, da se ovoga puta drže daleko od izbora, kada nemaju srca da postavljaju vlastite zahtjeve, koje neidu u korist ni talijanskoj, ni hrvatskoj, ni socijalističnoj ili drugoj stranki nego u samu korist učiteljstva, ali . . . dakako učitelji u Istri „nisu popovske prirepine“.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

„Ljubljansko učiteljsko društvo“ je zborovalo v soboto 11. t. m. v III. b razredu I. mestne deške šole. Zbralo se je nad 20 gđ. učiteljic in gg. učiteljev. Predsednik g. Fr. Gabršek je pozdravil navzoče, predstavil vladnega zastopnika, komisarja Gutnika, se spominjal umrlega člana kateheta g. Merčuna in omenja odborovo delovanje. Tajnik Jak. Furlan je prebral došle dopise. G. Ivan Krulec je prav temeljito vsestransko razkazoval nemško malo in veliko abecedo. Razgovora so se udeležili gg. Maier, Gabršek, Verbič, Dimnik in Furlan. Sprejel se je nasvet g. Maierja, da naj bi o pisnih oblikah obravnavale pred glavno konferencijo tudi domače konferencije. Ker ni bilo nasvetov, je predsednik zahvalil poročevalca za njegov trud, zbrane za zanimanje in s tem zaključil zborovanje.

Hum pri Ormoži. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje dne 2. grudna t. l. ob 10. uri predpoldan v starem šolskem poslopju okoliške šole v Ormožu s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik.
2. Društvena poročila.
3. Nekaj o podučevanju po oddelkih v ljudski šoli. (Poročevalec gosp. Miha Vauhnik.)
4. Slučajnosti.

Ravno isti dan ima ob 9. uri društveni odbor ravno tam odborovo sejo. Po zborovanju izvanredno posveto vanje. K prav obilni udeležbi v imenu odbora uljudno vabi

Anton Porekar,
t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

Skladbe rajnega Hrabroslava Volariča bodo polagoma izšle vse. Ureja jih g. Jos. Čerin. Sedaj je izšel I. zvezek, ki obsega samospeve s spremljevanjem klavirja, V predpustu izide II. zvezek, ki bo obsegal 5 šaljivih samospevov. A II. zvezek izide v omenjenem času le tedaj, če se razproda I. zvezek, da bo moči zalagateljici, gospé vdóvi Volaričevi, pokriti tiskarske in druge stroške. Slovenskemu učiteljstvu toplo priporočamo krasne Volaričeve skladbe v obilo nakupovanje.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani: G. c. kr. dvorni svetnik Josip Šuman, deželni šolski nadzornik v Ljubljani, 50 K. Enako svoto je daroval g. dvorni svetnik tudi „Vdovskemu učiteljskemu društvu“. Bog povrni stotero krat blagemu dobrotniku in prijatelju ljudskega učiteljstva ter njega vdov in sirot ta velikodušni dar!

Zavod za gluhoneme v Ljubljani. Zadnjemu našemu popisu pod tem naslovom, ki smo ga ponatisnili iz „Lj. Zvona“, koji dostavek je pa pomotoma izostal, dodamo danes še dobrotnike in ustanovnike tega zavoda, katere je omenil njega ekscelenca g. deželni predsednik baron Hein v svojem lepem nagovoru. Darovali so:

1. Francišek Holdheim (izmišljeno ime vojaškega škofa na Dunaju Mihaela Leonhard) l. 1825. osem akcij avstrijske narodne banke. Ta človekoljub je umrl dne 19. sušča 1863. l.
2. Josip Skušek, kaplan v Železnikih 1800 kron.
3. Benjamin Jelovšek, pl. Fichtenau, stotnik v pokoju l. 1839, 400 kron.
4. Knezoškof Anton Alojzij Wolf l. 1859. 1600 kron.
5. Francišek Dafner, duhovnik na Dunaju l. 1861 6000 kron.
6. Ignacij Holzappel, dekan v Ribnici, 1868. l. 106.000 kron.
7. Franciška grofica Stubenberg 1868. l. 8000 kron.

Otvoritvene slavnosti so se vdeležili vsi prvi dostojanstveniki.

Osobne vesti. Gg. prof. Ilešič in vadniški učitelj Fr. Suher sta imenova udom izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole. Č. g. kanonik Andrej Kalkan je imenovan voditeljem v Marijanišču.

Svoje plače bodo dobivali v prihodnje vsi učitelji, ki ne bivajo v kraju davčnega urada, po pošti.

Gospod Jos. Čerin, bivši koncertni vodja „Glasbene Matice“, je imenovan kápelnikom župnijske cerkve Sv. Lavrencija v XIII. okraju na Dunaju in ravnateljem tamošnje glasbene šole. Čestitamo!

Prošnja. Svojedobno sem bil doposlal nekaterim gg. tovarišem nabiralno polo s prošnjo, da bi blagohotno nabirali naročnikov na mojo zbirko „Iz knjige življenja“. Pripoznam, da je bila to nadležnost. Zato se še posebno zahvaljujem onim, ki so navzlic temu vrnili pole tako kmalu. Ker pa bode v kratkem knjiga dotiskana, prav nujno prosim ostale gg., ki so dobre volje, da mi pole v kratkem vrnejo, da se bodo iztisi lahko vedno odpošljali. One gospode pa, katerim bode tudi ta moja prošnja prenadležna, prosim oprostila, da sem se jih drznil motiti. Na zdar!

V Litiji, 13. listopada 1900.

Jos. Kostanjevec.

Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v Postojini dne 5. listopada 1900. Pritrjevalno vzame se na znanje poročilo c. k. okr. šol. nadzornika o rešitvi došlih kurentnih stvarih izza zadnje seje. Pripoznajo se starostne doklade in sicer: nadučitelju K. Česniku v Knežaku druga od 1. mal. travna; učiteljici Marici Mohorčičevi v Šturiji prva od 1. vinotoka in učitelju Franjo Kranjcu v Podstenjah četrta od 1. listopada t. l.

Izpremenjeni urniki ljudskih šol v Bukovji, Knežaku in Št. Vidu se odobré. Rešita se dve pritožbi, tikajoči se § 44 dež. zakona z dne 29. mal. travna 1873, št. 22.

Prošnja kraj. šol. sveta v Knežaku, da se ondotna trorazrednica razširi v štirirazrednico, predloži se c. kr. dež. šol. svetu s primernim nasvetom v rešitev.

Sklene se konečno vse tuokrajne krajne šolske svete opozoriti, da stare knjige šolarkih knjižnic nadomeste z novimi in da za iste naroče mladinska lista „Vrtec“ in „Zvonček“, za učiteljske knjižnice pa „Popotnik“ in Dimnikovo knjigo „Avstrijska zgodovina za ljudske šole.“

—a.

Slovensko učiteljstvo in volitve na Štajerskem. Dne 10. t. m. zborujoči osrednji odbor slovenskih štajerskih učiteljskih društev, ob razgovoru slovenskih državnih poslancev se

izjavi: Glede pete kurije Celje-Brežice-Ptuj, podpiraj učiteljstvo odločno kandidaturo **Dragotina Hribarja**. Za kandidate drugih okrajev in drugih skupin deluj učiteljstvo le tedaj, ako se kandidatje na volilnih shodih zavežejo delovati za napredno šolstvo, za učiteljstvo ter za to, da država prevzame primeren del vseh troškov za ljudsko šolstvo.

Zahvala. V prijetno dolžnost mi je zahvaliti se toplo tukajšnji hranilnici in posojilnici v Tomišlju za podarjenih 30 K v prid ubožne šolske mladine. Bog plačaj!

Voditeljstvo ljudske šole v Tomišlju dne 16. listopada 1900.

Šim. Punčah,
šol. voditelj.

„**Dijaški dom**“ za učiteljske sinove se je otvoril v Gradcu dne 7. m. m. Dolgo zaželeno misel nemškega učiteljstva je uresničila podružnica dunajskega učiteljskega društva. V zavodu je sedaj 26 učiteljskih sinov, ki obiskujejo gimnazije in učiteljska v Gradcu. Kedaj se bode tudi slovenskemu učiteljstvu uresničila ednaka želja v Ljubljani?

Petričevi šolski zvezki so med dosedaj znanimi šolskimi zvezki najpraktičnejši, najboljši in najcenejši. Prosimo vse zavedno učiteljstvo, da upelje v svoji šoli le te zvezke in to tembolj, ker podpira g. Petrič iz iztržka prav izdatno tudi „učiteljski konvikt“. Cena papirju je zadnji čas zdatno poskočila — pri 100 kg za 12 do 15 K — a g. Petrič ni prav nič zvišal cene zvezkom ter ostal tudi navzlic temu pri stari kvaliteti papirja. Torej le svoji k svojim!

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 107

Kranjsko.

m. šol. sv. Na mestni deklini 8 razrednici je stalno popolniti dvoje na novo osnovanih učnih mest.

Prosilke za razpisani mesti naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potom vlagajo vsaj do 10. grudnia t. l. pri podpisnem c. kr. šolskem svetu. Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 8. listopada 1900.

Št. 803

o. š. sv. V tem okraju je stalno popolniti z zakonitimi prijemi:

1. Mesto učitelja voditelja na enorazredni ljudski šoli v Nevljah.
2. Učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Vodichah.

Prošnje, pravilno opremljene, je poslati predpisanim potom tukajšnjemu uradu do 26. listopada 1900.

C. kr. okrajni šolski svet Kamnik, dne 12. listopada 1900.

Št. 1415

o. š. sv. V šolskem okraju ljubljanske okolice je stalno popolniti s postavnimi prijemi:

1. Mesto učitelja-voditelja na enorazredni ljudski šoli v Iškivasi.
2. Jedno učno mesto na trirazredni ljudski šoli na Studencu.

Prošnje, pravilno opremljene, je poslati predpisanim potom tukajšnjemu uradu do 26. listopada 1900.

C. kr. okrajni šolski svet Ljubljana, dne 11. listopada 1900.

Št. 1372

o. šol. sv. Na dvorazrednici v Št. Petru pri Rudolfovem razpisano je drugo mesto v postavno plačo v stalno oziroma začasno nameščenje in je prošnje vlagati do 30. listopada t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Rudolfovem.

C. kr. okrajni šolski svet Pudolovo, dne 3. listopada 1900.

„**Učiteljski Tovaris**“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrta leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: **Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani.** Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Jožef Pance**. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska Miličeva tiskarnica v Ljubljani.

Listnica uredništva:

G. B. D. v Istri: Prihodnjič boste imeli Vi besedo. G. A. K. v S.: Prihodnjič. Na **Goriško** in v **Vipavsko dolino**: Tudi prihodnjič.

Brunetova „Selovadba“

priporočena od c. kr. dež. šolskega sveta, se dobi v tiskarni **Ant. Klein & Comp.** v Ljubljani in pri vseh knjigotržcih trdo vezana po 3 K, mehko vezana po 2 K 60 h, po pošti 20 h več.

V mojem založništvu je izšla **Dimnikova:**

Avstrijska zgodovina

za ljudske šole.

Cena broširani knjigi 2 K, lično v platno vezani knjigi pa 2-60 K; po pošti 20 h več.

Hhratu priporočam p. i. učiteljstvu svojo bogato zalogo

šolskih zvezkov

šolskih potrebščin, raznovrstnega papirja itd.

S spoštovanjem

Jos. Petrič.

V zalogi **R. Šeberjeve tiskarnice v Postojni** je ravnokar izšel:

Ročni zapisnik

s koledarjem in z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na **Kranjskem, Južno-Štajerskem in Primorskem**

ter z osebnim staležem kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva

za šolsko leto 1900/1901. — VII. Letnik.

Sestavil **Štefan Primožič**, učitelj.

Cena: za 75 učen. K 1-40, za 100 učen. K 1-50, za 125 učen. K 1-60, za 150 učen. K 1-70. Naročnikom šolskih tiskovin 40 vin. ceneje.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta“!